

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(2)	(2)	(2)	(3)	(4)	(4)	(2)	(2)	(3)	(2)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(3)	(3)	(1)	(4)	(3)	(2)	(2)	(2)	(3)	(1)	תשובה

23	22	21	שאלה
(1)	(4)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **חמוש : נשק -**

היחס: **חמוש** זה להיות בעל **נשק**.
א' זה להיות בעל **ב'**.

תשובה (1): מרוקן : תוכן. האם **מרוקן** זה להיות בעל **תוכן**? לא, מה שהוא **מרוקן** הוא מה שהוציאו ממנו את התוכן, כלומר הוא חסר **תוכן**.

תשובה (2): מצולק : מצולק. האם **מצולק** זה להיות בעל **צלקת**? כן.

תשובה (3): בלוי : שימוש. האם **בלוי** זה להיות בעל **שימוש**? לא, **בלוי** זה מה שנעשה בו **שימוש** יתר.

תשובה (4): כלוא : כלוא. האם **כלוא** זה להיות בעל **כלא**? לא, **כלוא** זה להיות בתוך **כלא**.

תשובה (2).

2. השאלה: **אספלנית : חבישה - (אספלנית = תחבושת)**

היחס: **אספלנית** זה משהו המשמש ל**חבישה**.
א' הוא משהו המשמש ל**ב'**.

תשובה (1): עיתון : כתיבה. האם **עיתון** הוא משהו המשמש ל**כתיבה**? לא, תוצרי **הכתיבה** של הכתבים מוצגים בעיתון.

תשובה (2): קולמוס : מחיקה. האם **קולמוס** (=כלי כתיבה) משמש ל**מחיקה**? לא, **מחיקה** היא פעולה המבטלת את מה שנוצר על ידי **הקולמוס**.

תשובה (3): מטפה : כיבוי. האם **מטפה** (=אמצעי לכיבוי אש) משמש ל**כיבוי**? כן.

תשובה (4): מיתר : צרימה. האם **מיתר** משמש ל**צרימה**? לא, כתוצאה משימוש שגוי ב**מיתר** נוצרת **צרימה** (צרימה = חוסר הרמוניה, צליל לא נעים).

תשובה (3).

אפריל 2014 - הסברים לפרק הראשון במילולית

3. השאלה: לאפות : כריך -

היחס : לאפות היא פעולה שיוצרת משהו (לחם) אשר ממנו מכינים כריך.
א' היא פעולה שיוצרת משהו שממנו מכינים ב'.

- תשובה (1): לסרוג : צמר. האם **לסרוג** היא פעולה שיוצרת משהו שממנו מכינים **צמר**? לא. **צמר** הוא חומר הגלם שבעזרתו מבצעים את פעולת ה**סריגה**.
- תשובה (2): לארוג : בגד. האם **לארוג** היא פעולה שיוצרת משהו שממנו מכינים **בגד**? כן. **אריגה** היא פעולת יצירת ה**אריג**, אשר משמש לשם הכנת ה**בגד**, כפי שה**לחם** משמש לשם הכנת ה**כריך**.
- תשובה (3): לרקום : רקמה. האם **לרקום** היא פעולה שיוצרת משהו שממנו מכינים **רקמה**? לא. **רקימה** היא פעולת יצירת ה**רקמה**.
- תשובה (4): להטליא : טלאי. האם **להטליא** היא פעולה שיוצרת משהו שממנו מכינים **טלאי**? לא. ה**טלאה** היא פעולה שבה שמים **טלאי**.
- תשובה (2)**.

4. השאלה: חמקמק : לתפוס -

היחס : משהו חמקמק הוא משהו שקשה לתפוס אותו.
א' הוא משהו שקשה ב' אותו.

- תשובה (1): רצוף : לקטוע. האם **רצוף** הוא משהו שקשה לקטוע אותו? לא. משהו **רצוף** הוא משהו שלא **קטעו** אותו. לא ניתן לומר כי בהגדרה משהו **רצוף** הוא משהו שקשה או לא ניתן לקטוע.
- תשובה (2): איתן : לערער. האם **איתן** הוא משהו שקשה לערער אותו? כן. משהו **איתן** הוא משהו חזק, מוצק, כלומר שקשה לערער אותו.
- תשובה (3): שקוף : להסתיר. האם משהו **שקוף** הוא משהו שקשה להסתיר אותו? לא. משהו **שקוף** הוא משהו שלא ניתן להסתיר באמצעותו.
- תשובה (4): ענן : לשבח. האם משהו **ענן** הוא משהו שקשה לשבח אותו? לא. מי שהוא **ענן** הוא מי שלא נוהג לשבח את עצמו.
- תשובה (2)**.

5. השאלה: קמור : שטוח -

היחס : שטוח הוא שלב שבין קמור למצב ההפוך לו (קעור).
ב' הוא שלב שבין א' למצב ההפוך לו.

- תשובה (1): חידה : פתרון. האם **פתרון** הוא שלב שבין **חידה** למצב ההפוך לה? לא, אין הפך לחידה.
- תשובה (2): מוזר : תמוה. האם **תמוה** הוא שלב שבין **מוזר** למצב ההפוך לו? לא. משהו **מוזר** הוא משהו תמוה.
- תשובה (3): תקווה : אכזבה. האם **אכזבה** הוא שלב שבין **תקווה** למצב ההפוך לה? לא, אכזבה היא ההפך מתקווה - אין שלב ביניים.
- תשובה (4): ניצחון : תיקו. האם **תיקו** הוא שלב שבין **ניצחון** לשלב ההפוך לו? כן, השלב ההפוך מניצחון הוא הפסד.
- תשובה (4)**.

6. השאלה: **התקנא** : קינא – (להתקנא = לקנא)

היחס : מי שהתקנא הוא מי שקינא.

א' זה מי שעשה ב'.

תשובה (1): הצטרף : צירף. האם **הצטרף** זה מי שצירף? לא, **הצטרף** זה צירף את עצמו.

תשובה (2): התכתב : כתב. האם **התכתב** זה מי שכתב? לא, **מי שמתכתב** זה מי שמחליף מכתבים עם מישהו.

תשובה (3): התנשם : נשם. האם **התנשם** זה מי שנשם? לא, **התנשם** זה נשם בכבודות.

תשובה (4): התחייך : חייך. האם **התחייך** זה מי שחייך? כן.

תשובה (4).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה**: ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור _____ במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה _____.
לכן _____ מדוע _____ כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני.

פיתרון : נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט :

תשובה (1): ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור **מדייק** במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה **מוטעית**. לכן **איני מבין** מדוע **מעטים** כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני.

למשפט שני חלקים. בחלק הראשון (עד הנקודה) ניתן להבין האם השף ניקנור מפרסם מתכונים מדויקים או לא. בחלק השני יש מידע על כמות האנשים שקנו את ספרו החדש, וכמו כן האם מידע זה מפתיע או לא מפתיע את הכותב.

על פי התשובה, השף אינו מדייק במתכונים שלו (על פי המשפט הטענה כי הוא מדייק היא מוטעית). מכאן ניתן לצפות כי מעטים יקנו את ספרו החדש, ואכן לפי החלק השני של המשפט רק מעטים קונים אותו, ולכן העובדה שהכותב "אינו מבין" זאת אינה מתאימה לנאמר במשפט.

תשובה (2): ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור **אינו מדייק** במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה **נכונה**. לכן **אפשר להבין** מדוע **רבים** כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני.

על פי התשובה, השף אינו מדייק במתכונים, מכאן ניתן לצפות כי רק מעטים יקנו את ספרו החדש. אולם לפי החלק השני של המשפט אנשים רבים קנו אותו, דבר זה מפתיע ולכן האמירה ש"אפשר להבין" זאת אינה מתאימה לנאמר במשפט.

תשובה (3): ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור **אינו מדייק** במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה **חסרת יסוד**. לכן **איני מבין** מדוע **מעטים** כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני.

על פי תשובה זו, השף מדייק במתכונים (הטענה שהוא לא מדייק אינה נכונה). מכאן ניתן לצפות כי רבים יקנו את ספרו החדש. אולם לפי החלק השני של המשפט רק מעטים קנו אותו, דבר זה מפתיע ולכן אמירת הכותב כי הוא "אינו מבין" זאת מתאימה לנאמר במשפט. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

8. **השאלה:** _____ טענה שעבודתו המחקרית _____, שהרי ידוע _____ ממצאיהם של חוקרים _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): ברור שאין צדק בטענה שעבודתו המחקרית **חסרת ערך**, שהרי ידוע **כי כל מסקנותיו מסתמכות על ממצאיהם של חוקרים שאמינותם מוטלת בספק**.

למשפט שני חלקים. בחלק הראשון (עד הפסיק) נאמרת הצהרה כלשהי, חיובית או שלילית, לגבי עבודתו המחקרית ובחלק השני מוצג ההסבר להצהרה זו.

בתשובה זו, לפי החלק הראשון ניתן להבין כי יש ערך לעבודתו המחקרית (שהרי לפי המשפט הטענה שאין ערך אינה נכונה). לפי החלק השני ההסבר לכך הוא שמסקנותיו מסתמכות על ממצאים לא אמינים. זהו אינו הסבר הגיוני לכך שעבודתו בעלת ערך, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): אין שחר לטענה שעבודתו המחקרית **חסרת סימוכין**, שהרי ידוע **כי כל מסקנותיו מעוגנות בממצאיהם של חוקרים ידועי שם**.

בתשובה זו, לפי החלק הראשון ניתן להבין כי יש סימוכין לעבודתו המחקרית (הטענה שהיא חסרת סימוכין אינה נכונה). לפי החלק השני ההסבר לכך הוא שמסקנותיו מעוגנות בממצאים של חוקרים ידועים, כלומר הממצאים עליהם הוא מסתמך הם אמינים. זהו הסבר הגיוני ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

9. **השאלה:** רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו _____ את בטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה, שכן _____ שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה _____ למדי, _____ שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו ערערה את בטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה, שכן אף שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה ארוך למדי, לא מן הנמנע שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים.

בחלק הראשון של המשפט נתונה העובדה ששני המבצעים לספירת היעלים הניבו תוצאות שונות. בהמשך עוסק המשפט בשאלה האם עובדה זו מערערת בעיני רשות שמורות הטבע את מהימנותה של שיטת הספירה או לא, ובסוף המשפט מוסברת הסיבה לכך.

לפי התשובה הראשונה, השוני בתוצאות הספירה מערער את בטחונה של הרשות בשיטת הספירה, ולפי סוף המשפט הסיבה לכך היא שיתכן כי ההבדל נובע משינוי אמיתי בגודל אוכלוסיית היעלים. אם אכן היה שינוי אמיתי בגודל אוכלוסיית היעלים, הדבר אינו אמור לערער את ביטחון רשות שמורות הטבע בשיטת הספירה, שכן שיטת הספירה משקפת שינוי אמיתי בגודל אוכלוסיית היעלים, ולפיכך תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו לא ערערה את בטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה, שכן אף שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה קצר למדי, ייתכן שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים.

לפי תשובה זו, השוני בתוצאות הספירה אינו מערער את בטחונה של הרשות בשיטת הספירה, ולפי סוף המשפט הסיבה לכך היא שעל אף שחלף זמן קצר בין שתי הספירות ייתכן שההבדל נובע משינוי אמיתי בגודלה של אוכלוסיית היעלים. מכיוון שהקשר בין שני חלקי המשפט הגיוני, זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

10. השאלה: התנהגותו של בעל חיים במצב נתון מושפעת מגורמים שמקורים בשלושה טווחים של זמן: אירועים שהתרחשו בטווח זמן מידי - שניות או דקות קודם לכן; אירועים שהתרחשו בטווח זמן ארוך - ימים, חודשים או שנים קודם לכן; ותהליכים הקשורים להיסטוריה האבולוציונית של המין הביולוגי של בעל החיים.

מה נטען במשפט שלעיל בנוגע ל"תהליכים הקשורים להיסטוריה האבולוציונית"?

פיתרון: על פי הקטע התנהגות בעל החיים מושפעת משלושה טווחי זמן שונים. אחד מן הטווחים (טווח הזמן השלישי) הוא תהליכים שקשורים להיסטוריה האבולוציונית של המין הביולוגי של בעל החיים. נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): הם מושפעים מאירועים שהתרחשו בשלושה טווחים של זמן.

התשובה נפסלת, מכיוון שהתהליכים הקשורים להיסטוריה האבולוציונית אינם מושפעים בעצמם מאירועים שהתרחשו בשלושה טווחים של זמן, אלא מהווים את אחד משלושת הטווחים של הזמן הנזכרים בקטע כמשפיעים את התנהגות בעל החיים.

תשובה (2): הם אחד הגורמים המשפיעים על התנהגותם של בעלי החיים.

זו התשובה הנכונה. לפי הקטע התנהגותו של בעל חיים במצב נתון מושפעת מגורמים שמקורים בשלושה טווחים של זמן. תהליכים הקשורים להיסטוריה האבולוציונית מהווים את אחד משלושת הטווחים הללו.

תשובה (3): הם מתרחשים הן בטווח זמן מידי והן בטווח זמן ארוך.

התשובה נפסלת, מכיוון שעל פי הקטע טווח זמן מידי וארוך הם שני טווחי הזמנים הנוספים המשפיעים על התנהגותו של בעל חיים, בנוסף לתהליכים הקשורים להיסטוריה האבולוציונית.

תשובה (4): הם משפיעים על קביעת המין הביולוגי של בעל החיים.

התשובה אינה נכונה. מלבד לכך שעל פי הקטע תהליכים הקשורים להיסטוריה האבולוציונית הם אחד הגורמים המשפיעים על התנהגותו של בעל החיים, לא מוזכר בקטע כל גורם המשפיע על קביעת המין הביולוגי של בעל החיים.

תשובה (2).

11. השאלה: במחקר מסוים עקבו החוקרים אחר קבוצה של נמיות אפריקניות ומצאו כי בשעת חיפוש המזון, אחת הנמיות נעמדת בעמדה בולטת בשטח, וכאשר היא מבחינה בחיית טרף, היא מזהירה את חברי הקבוצה באמצעות קריאות מיוחדות. במחקר נוסף שערכו החוקרים הם סיפקו תוספת מזון לכמה מהנמיות, ומצאו כי נמיות אלה הקדישו יותר שעות לשמירה מנמיות שלא קיבלו תוספת מזון.

באיזה מהמסקנות הבאות עשויים ממצאי המחקר הנוסף לתמוך?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות

תשובה (1): הנכונות של הפרט לתרום לקבוצה גוברת לאחר שסופקו הצרכים הפרטיים שלו.

זו התשובה הנכונה. במחקר הנוסף ראו שהנמיות שקיבלו תוספת מזון, כלומר, סופק להן צורך פרטי שלהן – הצורך במזון, הקדישו יותר שעות לפעולת השמירה שהיא פעולה שבה הן מזהירות את חברי הקבוצה מפני חיות טרף. כלומר, ניתן לקבוע לפי המחקר כי תרומתן של אותן נמיות לקבוצה גדלה לאחר שסופקו הצרכים הפרטיים שלהן.

תשובה (2): רעב מגדיל את הנכונות של הפרט לסכן את עצמו ולשמור.

התשובה נפסלת, מכיוון שעל פי המחקר הנוסף דווקא הנמיות השבעות (אלו אשר קיבלו תוספת מזון) הן אלה שהראו נכונות רבה יותר לשמור, ולא הנמיות הרעבות.

תשובה (3): חיפוש מזון מגדיל את הסיכוי של הפרט להיטרף.

התשובה נפסלת. אמנם ברור על פי המחקר הראשון כי אם בשעת חיפוש מזון אחת הנמיות שומרת על שאר הנמיות מפני חיות טרף, הרי שככל הנראה ישנה סכנה מוגברת שהן תיטרפנה בזמן חיפוש המזון, אולם נשאלנו באיזו מסקנה יתמוך המחקר הנוסף, המחקר אשר לפיו הנמיות שקיבלו תוספת מזון שמרו זמן רב יותר, ולמחקר זה אין קשר למסקנה המוצעת בתשובה זו.

תשובה (4): הרצון של הפרט לשמור על חבריו לקבוצה חזק מהרצון שלו לספק צרכים אחרים, כגון אכילה. התשובה נפסלת, מכיוון שעל פי המחקר הנוסף, רק לאחר שהנמיות סיפקו את צורכיהן הפרטיים (אכילה של מזון נוסף) גדלה 'נכונותן' לשמור על חבריהן לקבוצה.

תשובה (1).

12. השאלה: להלן דברים מתוך הרצאה:

"הפרט המבטא את הדעה ההפוכה או נוקט פעולה ציבורית על פיה - מביא על עצמו את סכנת הבידוד, ואם הוא פוליטיקאי - את הסכנה של אובדן התמיכה הציבורית. במילים אחרות, אפשר לתאר את דעת הקהל כדעה השלטת המכריחה את הפרט - באמצעות מנגנון של איום - להסתגל אליה בעמדתו ובהתנהגותו. האפשרות ליצור שינוי בדעת הקהל נתונה אפוא רק בידיהם של מי שאינם מניחים לעצמם להיכנע לאיום זה."

איזה מן ההיגדים שלהלן משקף באופן הטוב ביותר את תוכן הדברים?

פתרון: נבחן את התשובות הנתונות:

תשובה (1): פוליטיקאים ופרטים שכופים את עמדותיהם על הסביבה, אף שיש להם תפקיד של ממש בגיבוש דעת הקהל, עלולים למצוא את עצמם בסופו של דבר בבידוד חברתי.

הטקסט המובא בשאלה אינו מתייחס כלל לפוליטיקאים ופרטים שכופים את עמדותיהם על סביבתם. על פי הטקסט מי שעלולים למצוא את עצמם בבידוד חברתי הם אלה שמבטאים דעה או פועלים באופן המנוגד לדעת הרוב, ולא אלה שכופים את עמדותיהם, ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): מי שדעתם אינה כדעת הרוב ומי שנוקטים פעולה ציבורית על פי דעות המנוגדות לדעת הרוב – דווקא הם הראויים ביותר להוביל את דעת הקהל.

הטקסט הנתון אינו מתייחס למי 'ראוי' יותר להוביל את דעת הקהל, אלא מתאר בידי מי נמצאת האפשרות לגרום לשינוי בדעת הקהל, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): רק מי שאינם חוששים מפני המחיר שצפוי לשלם מי שמפנה עורף לדעה השלטת, יכולים להוביל שינוי בדעת הקהל.

זו התשובה הנכונה - המשפט האחרון בטקסט הנתון מתאר את האפשרות היחידה ליצור שינוי בדעת קהל - להתעלם מסכנת הבידוד או מאובדן התמיכה הציבורית.

תשובה (4): האפשרות ליצור שינוי בדעת הקהל נתונה בידי מי שמלכתחילה אינם מצויים בעמדות של שליטה או של פופולריות גדולה.

על פי הטקסט הנתון אין מניעה מכך שמוביל השינוי יהיה מצוי בעמדת שליטה, כל עוד הוא מוכן להתעלם מסכנת הבידוד או מאובדן התמיכה הציבורית, לכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (3).

13.

השאלה: באחד ממאמריה כתבה ד"ר טופז: "אני תומכת בעמדתו של ד"ר רובין, אך איננו משתכנעת מנימוקיו. לדעתי, הסיבה היחידה לאפשר לאסירים להתחתן היא שמניעת הדבר מהם פירושה פגיעה בזכויותיהם".

איזה מן הנתונים הבאים יכול להיות אחד מנימוקיו של ד"ר רובין?

פיתרון: השאלה מתארת את ד"ר טופז וד"ר רובין, כמי שתומכים באותה העמדה, אולם כל אחד מנימוקים שונים. ראשית, נחפש מהי העמדה המשותפת שלהם. המילים "הסיבה היחידה" קודמים לעמדה המשותפת. מדבריה של ד"ר טופז ניתן להסיק כי שניהם מסכימים שיש **לאפשר לאסירים להתחתן**, כאשר הנימוק של ד"ר טופז לכך הוא ששלילת האפשרות פירושה פגיעה בזכויותיהם, כלומר היא תומכת במתן אפשרות לאסירים להתחתן בשל העובדה שזוהי זכותם. נעבור על התשובות על מנת למצוא מי מהן יכולה להציג את נימוקו של ד"ר רובין.

תשובה (1): החוק רואה באסירים אזרחים שווי זכויות למרות בידודם הזמני מהחברה.

לפי תשובה זו, ד"ר רובין מציג את נושא זכויות האסירים כנימוק שבעטיו יש לאפשר להם להתחתן. מכיוון שנימוק זה זהה לנימוק שהעלתה ד"ר טופז, הרי שזה אינו יכול להיות נימוקו של ד"ר רובין.

תשובה (2): לאחר השחרור מהכלא, אסירים שלא התחתנו נוטים לחזור לפשע יותר מאסירים שהתחתנו בכלא.

לפי תשובה זו, ד"ר רובין טוען כי אסירים שלא התחתנו בכלא מועדים לחזור לפשע לאחר שישוחררו. מכיוון שנימוק זה תומך בדעה כי יש לאפשר לאסירים להתחתן, ומאחר והוא שונה מנימוקה של ד"ר טופז, הרי שזו התשובה הנכונה.

הן תשובה (3) והן תשובה (4) מציגות נימוקים לעמדה ההפוכה מזו שד"ר רובין וטופז תומכים בה, כלומר נימוקים התומכים בשלילת זכותם של האסירים להתחתן, ולכן תשובות אלו נפסלות.

תשובה (2).

14.

השאלה: במערכת המשפט בישראל יש שתי ערכאות המוסמכות לדון בענייני משפחה - הערכאה הדתית והערכאה האזרחית. על נושאים שונים בדיני המשפחה חלים הסדרים שונים, הקובעים לאיזו ערכאה נתונה הסמכות לדון בהם:

א. סמכות שיפוט ייחודית: רק ערכאה מסוימת מוסמכת לדון בנושא.

ב. סמכות שיפוט מקבילה: שתי הערכאות מוסמכות לדון בנושא, אך אם ערכאה אחת החלה לדון בו, הערכאה האחרת מנועה מכך.

ג. סמכות שיפוט בהסכמה: רק הערכאה האזרחית מוסמכת לדון בנושא, אלא אם כן הסכימו שני הצדדים לפנות לערכאה הדתית.

בנושא תביעות גירושין יש לערכאה הדתית סמכות שיפוט ייחודית, בנושא מזונות האישה הסמכות מקבילה, ובנושא מזונות הילדים הסמכות היא בהסכמה. איזה מהמצבים הבאים אפשרי?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): שני הצדדים הסכימו שהערכאה האזרחית תדון בתביעה לגירושין, והיא דנה בה.

התביעה המצוינת היא תביעה לגירושין. על פי הנתונים מיוחסת לנושא זה סמכות שיפוט ייחודית לערכאה הדתית, כלומר – רק לערכאה הדתית יש הסמכות לדון בה. לכן, לא ייתכן מצב בו הערכאה האזרחית דנה בתביעה לגירושין, אף אם שני הצדדים הסכימו לכך, ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): שני הצדדים הסכימו שהערכאה הדתית תדון בנושא מזונות הילדים, והיא דנה בה.

התביעה המצוינת היא תביעה בנושא מזונות ילדים. על פי הנתונים מיוחסת לנושא זה סמכות שיפוט בהסכמה, כלומר - הערכאה האזרחית דנה בתביעה, אלא אם שני הצדדים הסכימו לפנות לערכאה הדתית. לכן, מצב בו שני הצדדים מסכימים שהערכאה הדתית תדון בנושא זה אפשרי. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): שני הצדדים חלוקים בשאלה איזו ערכאה תדון בנושא מזונות הילדים, והערכאה הדתית דנה בה.

על פי הכללים במידה וקיימת מחלוקת בנושא מזונות ילדים, אשר הסמכות בה היא סמכות בהסכמה, הערכאה האזרחית תדון בנושא זה. עקב המחלוקת, לא ייתכן מצב שהערכאה הדתית תדון בו מכיוון שלשם כך נדרשת הסכמת שני הצדדים, ולכן תשובה (3) נפסלת.

תשובה (4): הערכאה הדתית החלה לדון במזונות האישה, ובעקבות פניית אחד הצדדים החלה גם הערכאה האזרחית לדון בנושא.

בנושא מזונות האישה הסמכות היא מקבילה, ולכן שתי הערכאות רשאיות לפעול, אולם במצב כזה לפי הכללים לאחר שערכאה מסוימת החלה לדון בנושא, הערכאה השנייה מנועה מלדון בו. לכן, מצב בו הערכאה האזרחית מתחילה לדון בנושא לאחר שהערכאה הדתית החלה לדון בו, הוא מצב בלתי אפשרי. תשובה (4) נפסלת.

תשובה (2).

15. השאלה: אלי החליט לפטר את עובדיה, היועץ הארגוני במשרדו. בשיחה בין עובדיה לאלי אמר עובדיה: "התנהגותך משולה להתנהגותו של אדם חולה שמשליך את המדחום מכיוון שזה מראה כי חומו גבוה".

איזו מן הסיבות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הסיבה שבגינה החליט אלי לפטר את היועץ?

פיתרון: עובדיה משווה את התנהגותו של אלי לאדם חולה המשליך את המדחום מכיוון שהוא מראה כי חומו גבוה. כלומר, לאדם הנפטר מהכלי שמראה לו שקיימת אצלו בעיה כלשהי במקום לפתור את הבעיה. הדבר שקול לכך שאלי פיטר את עובדיה מכיוון שעובדיה הראה לו בעיה כלשהי שקיימת בדרך התנהלותו ולא מנסה לפתור את הבעיה.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): עבודתו של היועץ אינה יעילה.

תשובה זו נפסלת מכיוון שלפיה הבעיה היא בעבודתו של היועץ ולא בעבודתו של אלי.

תשובה (2): היועץ טוען שרבים מהעובדים במפעל אינם מרוצים.

זו התשובה הנכונה. קיימת בעיה כלשהי שבעקבותיה עובדיו של אלי אינם מרוצים, היועץ הוא שמצביע על הבעיה כשם שהמדחום מצביע על כך שיש חום גבוה.

תשובה (3): היועץ גורם לעובדיו להתמרמר על תנאי העסקתם.

תשובה זו נפסלת מכיוון שלפי הנאמר בה היועץ **גורם** לבעיה, ולא מצביע על בעיה קיימת.

תשובה (4): הוא אינו יכול להמשיך ולשלם ליועץ את שכרו הגבוה.

תשובה זו נפסלת מכיוון שעל פיה אלי פיטר את היועץ בשל אילוץ כלכלי, ולא מכיוון שהוא הצביע על בעיה מסוימת.

תשובה (2).

16.

השאלה: איש עסקים הגיש תביעת דיבה נגד עיתון בטענה שמודעה אנונימית שהתפרסמה בעיתון מכפישה אותו. במהלך המשפט טען העיתון כי הסיבה האמתית להגשת התביעה היא רצונו של אותו איש עסקים לחשוף את זהותו של מזמין המודעה, וכי הדבר עומד בניגוד לחובתו של העיתון לשמור על האנונימיות של מזמיני המודעות.

באיזה מן המקרים הבאים טען הנתבע טענה שההיגיון שבה הוא הדומה ביותר להיגיון שבטענת העיתון?

פיתרון: לפי טענת העיתון (שהוא הגוף הנתבע), הסיבה שבגינה הוגשה התביעה אינה הסיבה האמתית, ולמעשה קיימת סיבה אחרת להגשת התביעה. נחפש תשובה בה לטענת הנתבע הסיבה המוצהרת להגשת התביעה למעשה אינה הסיבה האמתית.

תשובה (1): מורה נתבע בגין הפרת זכויות יוצרים מכיוון שצילם לתלמידיו ספר לימוד בלי רשות מהוצאת הספרים, וטען שעשה זאת משום שזכותם של התלמידים להיחשף לידע שבספר הלימוד פוטרת את בית הספר מחובתו לשלם להוצאת הספרים עבור השימוש בו.

בתשובה זו הוגשה תביעה בגין הפרת זכויות יוצרים, ואכן היתה הפרה של זכויות היוצרים על ידי המורה. מכיוון שאין סיבה נסתרת שבגינה הוגשה התביעה זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): לקוח תבע חברת טלפונים בטענה שהחברה העלתה את התעריפים שהיא גובה ממנו בניגוד לחוזה ביניהם. החברה טענה שהיא העלתה את התעריפים לכל לקוחותיה, ולא רק לתובע, וכי החוק מתיר לה לעשות זאת.

גם בתשובה זו אין כל טענה על ידי הנתבע כי קיימת סיבה אחרת להגשת התביעה, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): קבלן נתבע בגין ביצוע עבודות בנייה רועשות בשעת המנוחה, וטען שהתושבים הגרים בסמוך לאתר הבנייה הגישו את התביעה רק כדי לעכב את כניסתם של הדיירים לבניין החדש, אך הוא מחויב לסיים את הבנייה במועד המובטח.

בתשובה זו הסיבה המוצהרת להגשת התביעה היא רעש בשעות המנוחה, אולם הנתבע טוען כי הסיבה האמתית היא שונה, ומטרתה לעכב את כניסתם של הדיירים לבניין החדש. היגיון זה דומה להיגיון שהופיע בטענת העיתון, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): אדם תבע חברת תרופות בטענה שנטל תרופה שייצרה החברה וסבל עקב כך מתופעות לוואי קשות. החברה טענה שאותו אדם רוצה לקבל ממנה פיצוי כספי, אף שבעלון השימוש של התרופה נכתב במפורש שהתרופה עלולה לגרום לתופעות הלוואי שמהן סבל.

בתשובה זו, הנתבעת – חברת התרופות – אינה טוענת לסיבה נסתרת. ברור שכאשר האדם תבע את חברת התרופות בגין הנזקים הוא ביקש לקבל פיצוי כספי, זו הסיבה המוצהרת להגשת התביעה, ואין סיבה נסתרת שקיימת כאן מלבד תופעות הלוואי הקשות שנגרמו לנתבע עקב נטילת התרופה.

תשובה (3).

17.

השאלה: במבט ראשון, מוזר שהמהפכה הצרפתית לא הניבה יכול של יצירות גאוניות המשתוות למה שהניבה ההתעוררות בעת הפורה ביותר של יוון, או למה שהניב הרנסנס, על ההתרחשות רבת העוצמה שחוללה בו הרפורמציה. אבל האמת היא שלמהפכה הצרפתית היה צביון פוליטי ומעשי, והוא הבדיל אותה הבדל מהותי מהתמורות שהתרחשו בתקופות אלו, שהיו בעיקרן אינטלקטואליות ורוחניות.

איזה מן ההיגדים שלהלן משתמע מן הפסקה שלעיל?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): במהפכה הצרפתית השתתפו הרבה פחות אנשים משהשתתפו בתמורות שהתחוללו בעידן הפורה של יוון ובתקופת הרנסנס, ועל כן אפשר להבין מדוע לא הניבה הרבה יצירות אמנות גאוניות

תשובה זו נפסלת מכיוון שהקטע אינו מתייחס כלל לכמות האנשים שהשתתפו במהפכה הצרפתית, או בתקופות האחרות שבהן התחוללו תמורות.

תשובה (2): יהיה אשר יהיה צביונם של תהליכי שינוי, ליצירות אמנות גאוניות נודעת תמיד השפעה על תהליכים אלו.

תשובה זו נפסלת מכיוון שעל פי הקטע ניתן להבין שתהליכי השינוי הם אלה המשפיעים על יצירות האמנות ולא להיפך.

תשובה (3): אף שלמראית עין המהפכה הצרפתית ענייה ביצירות אמנות גאוניות, מבט מעמיק יותר עשוי לגלות שהשפעתן האמתית של יצירות אלו לא נפלה מהשפעתן של יצירות בתקופות אחרות של תמורה.

תשובה זו נפסלת מכיוון שעל פי הקטע המהפכה הצרפתית הניבה כמות קטנה יחסית של יצירות אמנות גאוניות, אין כל התייחסות בקטע למידת השפעתן של יצירות אלה.

תשובה (4): אופיים של שינויים רחבי היקף המתרחשים בתקופה מסוימת משפיע גם על איכות היצירה התרבותית בה.

זו התשובה הנכונה. לפי הקטע אופייה של המהפכה הצרפתית היה שונה מאופיין של התמורות האחרות המוזכרות בקטע – העת הפורה של יוון או הרנסנס. לפי הקטע בעוד שלמהפכה הצרפתית היה צביון פוליטי מעשי, התקופות האחרות אופיינו בתמורות אינטלקטואליות ורוחניות, וזה מה שעשוי להסביר את היעדרו של יכול יצירות האמנות הגאוניות בתקופת המהפכה הצרפתית.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18.

השאלה: "סיפוק תועלתני" (שורה 4) נוצר כאשר -

פיתרון: בשורות 2-4 מתאר הכותב 3 סוגים של הנאות שיכולות להיגרם לנו בעת התבוננות באובייקט כלשהו, ולכל אחד מסוגי הנאות הוא מעניק שם:

"לאחר שהבנו שיש בו כדי לשמש אותנו לסיפוק צרכינו" - סיפוק תועלתני.

"ללמד אותנו דבר חדש" - סיפוק אינטלקטואלי.

"לעורר בנו רגשות נעלים" - סיפוק רגשי.

תשובה (1).

19.

השאלה: על פי קאנט, הקביעה כי דבר מסוים הוא יפה -

פיתרון: לפי שורות 4-5: "קאנט טוען שהקביעה כי דבר-מה הוא יפה מקורה בסוג מיוחד של הנאה".

תשובה (3).

20. השאלה: לפי הפסקה השנייה, קאנט -

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): סבור שכל אובייקט שאינו מספק שום אינטרס הוא אובייקט יפה.

לפי הפסקה השנייה, המאפיין הראשון לקביעה שדבר מה הוא יפה הוא: "יפה הוא מה שמעורר הנאה, ללא סיפוק אינטרס כלשהו" (שורה 7). כלומר, לא מספיק שהאובייקט לא יספק שום אינטרס, עליו גם לעורר הנאה ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): סבור שהאינטרס להתבונן בדבר יפה מקורו במחסור.

לפי הפסקה השנייה, "הרצון לזכות בהנאה אסתטית אינו אינטרס לגבי דידו של קאנט" (שורה 8). כלומר, הרצון להתבונן בדבר יפה הוא כלל לא אינטרס ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): אינו סבור שההתבוננות באובייקט היא שימוש בו.

"סיפוק אינטרסים באמצעות אובייקטים משמעו בדרך כלל שימוש באותם אובייקטים, ואין הוא מושג על ידי עצם ההתבוננות בהם" (שורות 10-11). כלומר, לפי קאנט התבוננות באובייקט לא מספקת אינטרסים והיא שונה משימוש בהם. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): סבור שסיפוק אינטרסים לא בהכרח נעשה על ידי שימוש באובייקטים.

"סיפוק אינטרסים באמצעות אובייקטים משמעו בדרך כלל שימוש באותם אובייקטים..." (שורות 10-11). כלומר, לדעתו של קאנט דווקא כאשר אנו עושים שימוש באובייקטים אנו מספקים אינטרסים שלנו, ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (3).

21. השאלה: לפי הפסקה השנייה, כשאנו חשים שפרח שהתבוננו בו הוא יפה, אזי -

פיתרון: בפסקה השנייה מתואר קריטריון שצריך להתקיים על מנת שנחוש שדבר מה הוא יפה: "יפה הוא מה שמעורר הנאה, ללא סיפוק אינטרס כלשהו" (שורה 7). כלומר, אם פרח שהתבוננו בו הוא יפה הרי שהוא עורר בנו הנאה.

תשובה (4).

22. השאלה: לפי המשתמע מהפסקה האחרונה, ההתאמה בין חלקי האובייקט יוצרת רושם של תכליתיות, משום ש -

פיתרון: שורות 19-21: "קאנט טוען שבאובייקט שנחשב "יפה" האלמנטים הצורניים נראים מותאמים זה לזה: כל חלק נראה מותאם לחלק אחר, וכל החלקים נראים מותאמים לשלם. תואם זה מעורר רושם של היעדר שרירותיות או מקריות, ומעיד, לכאורה, על קיומה של תכליתיות." לפי הקטע, ההתאמה בין החלקים השונים, ובינם לבין השלם, נראית כאילו היא אינה מקרית, ואם היא אינה מקרית אז נוצר הרושם שהיא קיימת לשם תכלית כלשהי.

תשובה (4).

23. השאלה: מה ההבדל בין המאפיין השלישי של השיפוט האסתטי לבין שני המאפיינים הראשונים?

פיתרון: השיפוט האסתטי מורכב משלושת המאפיינים המוצגים, כל אחד, בפסקאות 4-2. שורות 17-19: "שלא כמו שני המאפיינים הראשונים, שמתייחסים להנאה הנגרמת על ידי אובייקטים מסויימים, המאפיין השלישי מתייחס לאובייקטים אלה עצמם."

כלומר, המאפיין השלישי הוא היחיד שמתייחס לאובייקטים עצמם ולא לתחושות שהם גורמים.

תשובה (1).